

«Навколо світу за 80 днів» —
славетний роман
французького письменника-класика
Ж. Верна.

Непохитний англієць Філеас Фогг
та його моторний слуга Паспарту вируша-
ють у подорож навколо світу, відвідуючи
чудові міста, перетинаючи океани,
підкорюючи джунглі та пустелі.

На мандрівників чекають
несподіванки, небезпеки
та незнайомі країни. Тож пригоди
обіцяють бути захопливими —
тут не занудьгуєш!

Цю чудову книгу, перевірену часом,
залюбки читають та перечитують
і дорослі, і діти.

Пориньте у море захоплюючих пригод!

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-5005-5

9 786171 250055

ISBN сери

ISBN 978-617-12-4214-2

9 786171 242142

Ж. Верн

Навколо світу за 80 днів

Бібліотека пригод

Ж. Верн

Навколо світу за 80 днів

Бібліотека пригод

✦ *Бібліотека пригод*

ХАРКІВ **КЛУБ**
2018 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.133.1
В35

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладач *Володимир Верховень*
Передмова *Галини Матвеевої*

Оформлення серії Михайла Курдюмова

В оформленні обкладинки використано ілюстрацію
Сергія Овчаренка

Художник *Сергій Овчаренко*

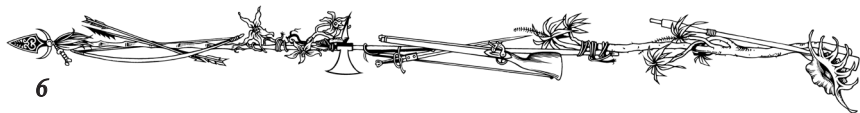
ISBN 978-617-12-4214-2 (серія)
ISBN 978-617-12-5005-5

© Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля»,
видання українською
мовою, 2018
© Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля»,
художнє оформлення,
2018

Хто ви, містере Фогг?

Навколосвітня подорож сто п'ятдесят років тому була неабияким випробуванням. Ще не було літаків, і єдиною можливістю дістатися іншого берега океану був корабель. Щоправда, традиційні вітрила брали з собою про всяк випадок — кораблі різали океанські хвилі завдяки паровим двигунам. На суходолі транспортних засобів було значно більше: кінь, віслук, верблюд, слон!.. Гаразд, вже були потяги. Деінде вже замислювались над тим, що непогано було би побудувати залізницю. Саме таким фантазером був американець Джордж Френсис Трейн.

Трейн був невтомним і вигадливим. У 1860 році він запропонував впровадити у Лондоні трамвайне сполучення. Звісно, пасажирів возили коні, але то було, безперечно, революційне рішення щодо впорядкування міського транспорту. Та у Лондоні дуже скоро справа Трейна зустріла опір. Що ж, Трейн був не з тих, хто відступає! Недарма його прізвище з англійської перекладається як «паровоз». «Містер Паровоз», як він себе називав, не впавав у відчай і вклав гроші у будівництво залізниці у Північній Америці. Він навіть вирішив поборотися за посаду президента Сполучених Штатів. Та несила йому було всидіти на одному місці: в розпалі виборчої кампанії Трейнові закортіло об'їхати земну кулю. В нього була власна пароплавна компанія, він володів інформацією про залізничні маршрути в Північній Америці та Європі. Це дуже допомагало Трейнові долати відстані якомога швидше. І все одно ця подорож тривала цілих вісімдесят днів. Для того часу це був безперечний рекорд. У Франції його зустріли особливо гостинно, і тільки ледачі журналісти не висвітлювали його пригоди у своїх газетах. Коли в 1873 році роман Жуля Верна «Навколо світу за 80 днів» здобув величезну популярність, Джордж Трейн із хвалькуватою усмішкою казав, що цей Фогг змальований з нього.

Автор роману не заперечував цього, але, беручись до роботи над книгою, Жуль Верн бачив свого героя дещо іншою людиною: більш флегматичною, більш скрупульозною, більш стриманою. Верн дотримувався принципу повчати, розважаючи, і зараз йому бракувало детальних описів природи і звичаїв тих країн, якими йшов маршрут подорожі. Він знайшов усе це на сторінках подорожніх нарисів американського мандрівника Перрі Фогга, який поїхав навколо світу трохи раніше за Трейна, а фінішував другим. Фогг, на відміну від Трейна, не поспішав і витратив на свою подорож близько трьох років, після чого докладно все переповів. Мабуть, його охайні нотатки приємно вразили Жуля Верна і надихнули додати героєві роману нових рис.

Жуль Верн завбачливо оселив свого персонажа в Лондоні, зробив його неймовірно привабливим і фінансово забезпеченим. А ще напустив туману — у Лондоні інакше неможливо — і головний герой на початку книги нагадує швидше шпигуна і секретного агента, аніж аристократа, який вмирає від нудьги. Автор дарував йому прізвище срібного призера навколосвітнього марафону, мабуть, щоб втішити більш скромного мандрівника.

Сповнена надзвичайних пригод історія починається словами про те, що в будинку на Севіль-роу мешкав загадковий містер Філеас Фогг, і кожному читачу надається щаслива можливість вирушити разом із ним у ризиковану подорож, а також довідатися про всі його секрети.

Розділ перший, у якому укладають взаємну угоду і Паспарту стає слугою Філеаса Фогга

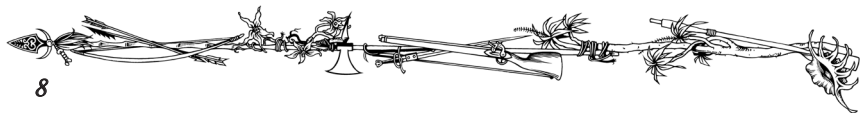
У будинку номер сім на Севіль-роу, Берлінгтон Гарденс, у тому самому помешканні, де 1814 року відійшов у вічність Шерідан, — 1872 року мешкав Філеас Фогг, есквайр. І хоча він не любив бути центром загальної уваги, втім, уславився як непересічний оригінал і чи не найпримітніший член лондонського Реформ-клубу.

Отже, одного з найвідоміших ораторів, який уславив Англію своїм талантом, змінив цей загадковий Філеас Фогг, про котрого було відомо лише те, що він — представник англійського вищого товариства, чудово вихований і вродливий.

Дехто говорив, що він схожий на Байрона (проте хіба що обличчям; з ногами ж проблем не мав), але на Байрона з вусами і бакенбардами; на Байрона, позбавленого пристрасті, котрий міг би прожити, не старіючи, хоча б і тисячу років.

Філеас Фогг, певна річ, був англійцем, проте, ймовірно, не уродженцем Лондона. Його ніколи не бачили ні на біржі, ні в банку, ні в жодній із контор Сіті. Причали та доки Лондона ніколи не приймали корабля, що належав би судновласникові Філеасу Фоггу. До того ж ім'я цього джентльмена не значилося і в списках членів будь-якого урядового комітету. Не було його прізвища ні в колегії адвокатів, ані в корпораціях юристів — котрогось із «Іпп-ів» — Темпля, Лінкольна чи Грея. Ніхто ніколи не чув його виступів у Канцлерському суді, чи у Суді королівської лави, у Шаховій палаті, чи у Церковному суді. Не був він і промисловцем, негоціантом, купцем чи землевласником. Не мав жодного стосунку до Британського королівського товариства, Лондонського інституту, Інституту прикладного мистецтва, Інституту Рассела, Інституту західних літератур, Інституту права, нарешті, до Інституту наук і мистецтв,

що перебуває під покровительством її Найяснішої Величності королеви. Не належав він також до жодного з численних товариств, що набули поширення в англійській столиці, — від Музичного до Ентомологічного товариства, заснованого, головним чином, з метою знищення шкідливих комах.

Філеас Фогґ був членом Реформ-клубу. Ото й усе.

Тому, хто цікавиться, як цей загадковий джентльмен міг стати членом такої поважної асоціації, можна відповісти: «Його було обрано за рекомендацією братів Беринґів, у чиєму банку він мав відкритий поточний рахунок». Ця обставина і той факт, що його чеки акуратно й неґайно оплачували, підносили Фогґа в очах суспільства.

Чи можна вважати Філеаса Фогґа багатієм? Безперечно. Але як він надбав свій статок? На це питання не змогли б відповісти навіть найобізнаніші люди, а розпитувати самого містера Фогґа було б надто недоречно. Він не був марнотратним, проте і скнарою його у жодному разі не можна було назвати. Бо коли були потрібні гроші для втілення якоїсь шляхетної чи корисної справи, він повсякчас, мовчки і здебільшого анонімно, надавав допомогу.

Одним словом, важко собі уявити людину менш товариську. Він був небагатослівним, не говорив зайвого — лише у справі, — і ота його мовчазність додавала йому загадковості.

Тим часом життя його не було потаємним. Ні від кого не криючись, він із такою математичною точністю робив день у день одне й те саме, що мимоволі збурював непогамовану уяву оточення на пошуки поживи поза межами його видимого життя.

Чи мандрував він колись? Цілком можливо, адже був найкращим знавцем мапи світу. Не було на ній такого куточка — навіть найвіддаленішого, — про який він не мав би найточніших відомостей. Часто йому вдавалося кількома короткими, але чіткими зауваженнями

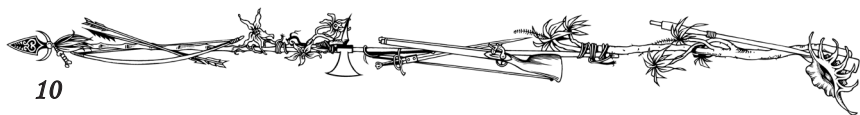

покласти край нескінченним суперечкам, що точилися в клубі з приводу заблукалих чи зниклих мандрівників. Він розповідав про те, чим, найімовірніше, закінчиться справа, і подальші події незмінно підтверджували його припущення — так, ніби Філеас Фогґ насправді був ясновидцем. Здавалося, він устиг побувати скрізь (принаймні — подумки).

Однак було достеменно відомо, що Філеас Фогґ уже багато років не виїжджав із Лондона. Ті, хто знав його дещо ближче, казали, що цього джентльмена можна зустріти тільки дорогою з дому до клубу або назад і більш ніде.

У клубі Філеас Фогґ проводив час за читанням газет та грою у віст. Він часто вигравав у цій мовчазній грі, що так пасувала його натурі, але виграш ніколи надовго не залишався в його гаманці, зазвичай хутко перетворюючись на левову частку в його благодійних пожертвах. Варто сказати, що містер Фогґ ніколи й не грав заради виграшу. Гра для нього була насамперед змаганням, боротьбою з труднощами. Водночас вона цілком відповідала його вдачі, позаяк не потребувала ані руху, ані зміни місця, і не надто стомлювала.

Усі знали, що Філеас Фогґ неодружений і не має дітей, — таке трапляється навіть із найповажнішими людьми, — але ж він узагалі не мав родичів чи бодай друзів, а це вже трапляється вкрай рідко. Отак він самотньо мешкав собі у своєму будинку на Севіль-роу, не потребуючи будь-чийх візитів. Таку річ, як його особисте життя, ніколи не обговорювали. У нього був лише один слуга. Снідав і обідав він у клубі у точно визначені години, завжди в тій самій залі й за тим самим столиком, не пригощаючи своїх партнерів по грі та не запрошуючи нікого стороннього. Рівно опівночі він повертався додому, ніколи не залишаючись на ніч у чудових комфортабельних кімнатах, які Реформ-клуб надає своїм членам для нічлігу. З двадцяти чотирьох годин

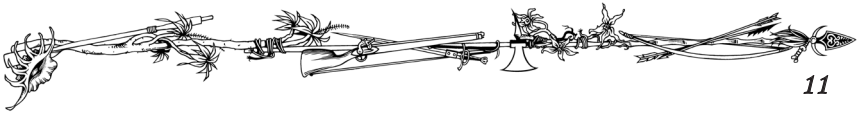

доби десять він проводив удома — або у ліжку, або за туалетом. Прогулюючись, Філеас Фогґ незмінно крокував з кутка в куток приймальної зали клубу, вистеленої мозаїчним паркетом, або ж походжав круглою галереєю, над якою здіймався блакитний скляний купол на двадцятьох іонічних колонах з червоного порфіру. Кухні, комори, буфети, рибні саджалки і молочарні клубу забезпечували його до сніданку та обіду найкращою провізією; клубні лакеї — безмовні, урочисті постаті в чорних фраках і черевиках на повстяній підшві — прислужували йому, подаючи страви в особливому порцеляновому посуді; стіл, накритий чудовим обрусом із саксонського полотна, було сервіровано старовинним кришталем, призначеним для шері, портвейну чи кларету, настояного на цинамоні та гвоздиці; і, нарешті, до столу подавали лід — гордість клубу, — що надавав приємної свіжості цим напоям: його зі значними витратами доправляли до Лондона просто з американських озер.

Отже, якщо людину, яка провадить таке життя, називають диваком, то варто визнати, що дивацтво — річ вельми приємна!

Будинок на Севіль-роу не вражав розкішшю, проте був цілком комфортабельним. До того ж, оскільки господар дому не змінював своїх звичок, обов'язки прислуги були нескладні. Єдине, чого Філеас Фогґ вимагав від свого єдиного слуги, так це надзвичайної пунктуальності й акуратності. Саме того дня, 2 жовтня, Філеас Фогґ звільнив свого слугу Джеймса Форстера, провина якого була в тому, що він приніс своєму хазяїну воду для гоління, нагріту до вісімдесяти чотирьох градусів за Фаренгейтом замість вісімдесяти шести; і тепер хазяїн чекав на нового слугу, який мав з'явитися між одинадцятю та о пів на дванадцятю ранку.

Філеас Фогґ умостився в кріслі, зсунувши п'яти, мов солдат на параді; спершись руками на коліна, він сів

прямо й, підвівши голову, стежив за рухом стрілки годинника на каміні. Цей годинник одночасно показував години, хвилини, секунди, дні тижня, числа місяця і рік. Рівно о пів на дванадцятую містер Фогґ, за своєю щоденною звичкою, збирався вийти з дому, щоб піти до Реформ-клубу.

Цієї миті у двері маленької вітальні, де був Філеас Фогґ, постукали.

Зайшов уже звільнений Джеймс Форстер.

— Новий слуга, — доповів він.

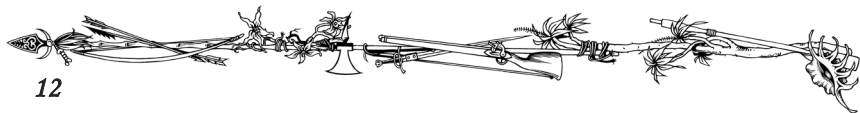
До кімнати, уклонившись, увійшов молодик років тридцяти.

— Ви француз на ім'я Джон? — спитав Філеас Фогґ.

— Жан, з вашого дозволу, — відповів той. — Жан Паспарту¹. Цим прізвиськом мене назвали давно, і воно доводить, що я здатний вислизнути з будь-якої халепи. Я вважаю себе чесною людиною, пане, але, правду кажучи, мені довелося змінити вже чимало професій. Був я і мандрівним співаком, і наїзником у цирку, і майстром вольтижування, як Леотар, і танцював на дроті, як Блонден; щоб краще застосувати свій хист, став я викладачем гімнастики, а відтак — влаштувався у Парижі старшим пожежним. Тож маю у своєму послужному списку кілька нічогеньких пожеж. Та ось уже минуло п'ять років, як я полишив Францію і, щоб спробувати принад домашнього життя, наймаюся в Англії лакеєм. Нині ж, залишившись без місця й дізнавшись, що ви, містере Філеас Фогґ, найакуратніша людина і найбільший домонтар у Сполученому Королівстві, я прийшов сюди, сподіваючись нарешті зажити спокійно і забути своє прізвисько — Паспарту...

— Ви мені підходите, Паспарту, — відповів джентльмен. — Мені вас радили, тож маю про вас добрі відгуки. Чи відомі вам мої умови?

¹ Від фр. *passe partout* — спритна людина, пройдисвіт. (Тут і далі примітки перекладача, якщо не зазначено інше.)

— Авжеж, пане.

— Гаразд. Котра година на вашому годиннику?

— Двадцять дві хвилини на дванадцяту, — відповів Паспарту, добуваючи зі своєї жилетної кишеньки величезний срібний годинник.

— Ваш відстає, — зауважив містер Фогґ.

— Даруйте, пане, це неможливо.

— Він відстає на чотири хвилини. Але це несуттєво. Достатньо встановити розбіжність. Отже, з цієї миті — тобто з одинадцятої години двадцяти дев'яти хвилин ранку середи, другого жовтня, тисяча вісімсот сімдесят другого року — ви служите у мене.

Мовивши це, Філеас Фогґ підвівся, узяв лівою рукою капелюха, звичним рухом надягнув його на голову і мовчки вийшов з кімнати.

Паспарту чув, як грюкнули входні двері: це вийшов його новий хазяїн. Потім вони грюкнули вдруге: це пішов його попередник — Джеймс Форстер.

Паспарту залишився сам у будинку на Севіль-роу.

Розділ другий, у якому Паспарту переконується, що він знайшов-таки свій ідеал

— Далєбі, — промовив Паспарту, дещо сторопівши, — таких жвавих молодців, як мій новий хазяїн, мені випадало бачити хіба що у мадам Тюссо!

Варто пояснити, що «жваві молодці» мадам Тюссо — це вельми популярні в Лондоні воскові фігури, які відрізняються від живих, здається, лише тим, що не розмовляють.

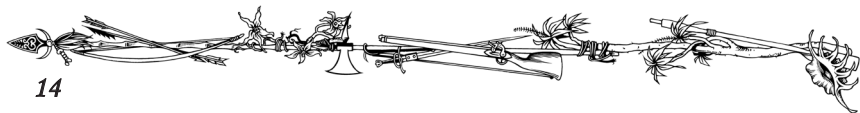
За кілька хвилин розмови з Філеасом Фогґом Паспарту встиг, нехай і поспіхом, проте пильно розгледіти свого майбутнього хазяїна. Це був чоловік років сорока, високий, із вродливим і шляхетним обличчям, облямо-

ваним бакенбардами, з білявими вусами; мав гладеньке, без зморшок, чоло, матового кольору обличчя, бездоганні зуби. Навіть невелика огрядність не шкодила його зовнішності; здавалося, він — справжній віртуоз того стану, що фізіономісти називають «спокоєм у русі» — властивості, характерної для людей, більше схильних до дії, ніж до розмови. Незворушний, флегматичний, з ясным, безпристрасним поглядом, він являв собою уособлення холоднокровного англійця: таких людей нерідко можна зустріти у Сполученому Королівстві, й Анжеліка Кауфман чудово (хоча й дещо академічно) відтворює їх у своїх малюнках. За будь-яких життєвих обставин така людина залишається однаково урівноваженою істотою, усі частини тіла якої правильно припасовані і так само точно вивірені, як хронометр фірми «Лерой» чи «Ерншоу». Далєбі, Філеас Фогґ був справжнім втіленням точності, що було зрозуміло з «виразу його рук і ніг», бо в людини, як і у тварини, кінцівки — найкращі виразники її пристрастей.

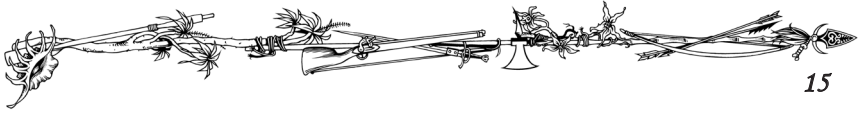
Філеас Фогґ належав до тих математично-точних людей, які ніколи не поспішають; при цьому завжди встигають вчасно, ретельно вивіряючи кожен рух. Він ніколи не робив зайвих кроків і завжди обирав найкоротший шлях. Не роззираючись навсібіч, він не дозволяв собі жодного зайвого жесту. Ніхто ніколи не бачив його ані збудженим, ані пригніченим. Це була найповільніша і водночас найакуратніша у світі людина. Отож зрозуміло, що такий чоловік жив самотньо, не обмежуючи себе будь-якими суспільними зв'язками. Він знав: у житті мимохіть доводиться, як то кажуть, тертися серед людей. А оскільки тертя уповільнює рух, тож він і тримався осторонь.

Стосовно Жана на прізвисько Паспарту, цього француза, стовідсоткового парижанина, то він уже п'ять років поспіль мешкав в Англії, задовольняючись посадою слуги, і досі марно намагався знайти собі в Лондоні хазяїна, до якого зміг би прикипіти душею.

Паспарту ніколи не поводився, як більшість отих безсоромних нахаб — Фронтенів чи Маскарилів із їхніми зарозумілими та холодними поглядами, що звикли ходити, знизуючи плечима і задерши носа. Зовсім ні! Цього чесного чоловіка вирізняло привітне обличчя і пухкі губи, завжди готові щось посмакувати або когось поцілувати, лагідність, послужливість, чудова кругла голова. Кожен не відмовився б від того, щоб заприятелювати з таким добрим хлопцем. Блакитноокий Паспарту з рум'яними й такими пухкими щоками, що міг бачити власні вилиці, високий на зріст, широкогрудий і м'язистий, вирізнявся геркулесовою силою, яку розвинув ще замолоду постійними тренуваннями. Його темна шевелюра завжди була розкошлана. Якщо давнім античним скульпторам були відомі вісімнадцять способів укладання волосся Мінерви, то Паспарту знав лише один спосіб дати лад своїй чуприні: провести два-три рази гребінцем — і є зачіска.

Сказати наперед, чи зможе вжитися цей запальний хлопець із Філеасом Фоггом, заважала проста розсудливість. Чи стане Паспарту тим бездоганно акуратним слугою, у якому мав потребу його хазяїнові? Це можна було б перевірити тільки згодом. Проживши, як відомо, доволі бурхливу молодість, Паспарту прагнув спокою. Наслухавшись про англійську методичність та неупередженість англійських джентльменів, що стала вже приказкою, він вирушив на пошуки щастя до Англії. Та досі йому не таланило. Він ніде не міг надійно влаштуватися, хоча спробував уже з десятків місць. Усюди хазяї були примхливі, невірноважені в поводженні, шукали пригод або часто переїжджали з місця на місце. Це не могло задовольнити Паспарту. Його останній хазяїн, член парламенту, молодий лорд Лонгсферрі, після бурхливих ночей, проведених в «устричних залах» Гай-Маркету, вельми часто повертався додому попід руки в супроводі полісменів. Паспарту, бажаючи передусім зберегти повагу до свого хазяїна, ризикнув зробити

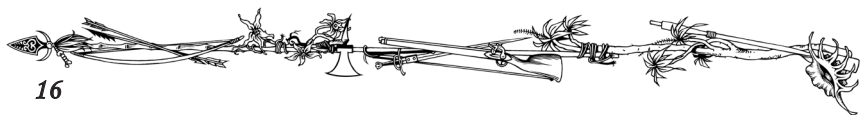
йому кілька ввічливих зауважень, які той сприйняв не схвально, і Паспарту залишив лорда.

Почувши, що Філеас Фогґ, есквайр, шукає слугу, він розпитав про цього джентльмена. Людина, яка веде такий розмірений спосіб життя, завжди ночує вдома, не подорожує, ніколи не відлучається з будинку бодай на добу, цілком влаштовувала Паспарту. Сподіваючись, що цього разу щастя йому усміхнеться, він вирушив до Філеаса Фогґа і найнявся на службу за вже відомих читачеві обставин.

Отож, годинник пробемкав пів на дванадцяту. Паспарту лишився наодинці у будинку на Севіль-роу. Щонайперше він заходився оглядати своє нове житло й обнишпорив його геть усеньке — від горища до підвалу. Йому сподобався цей охайний, добре облаштований, пристойний, суворий пуританський будинок. Він нагадував черепашку равлика, але ця черепашка, завдяки газу, була світла й тепла: вуглеводень використовували тут для потреб опалення та освітлення. Паспарту легко знайшов на третьому поверсі відведену для нього кімнату. Вона йому припала до душі. Завдяки електричним дзвінкам і руркам для перемов вона мала зв'язок із кімнатами другого та першого поверхів. На каміні стояв електричний годинник, з'єднаний з годинником у спальні Філеаса Фогґа, і обидва маятники бемкали одночасно — секунда в секунду. «Оце якраз по-моему! Саме те, що мені треба», — вдоволено бурмотів Паспарту.

У своїй кімнаті, над годинником, він помітив пришпилений до стіни аркушик. Це був розклад щоденних обов'язків слуги. Паспарту прочитав його. Тут було докладно зазначено все, що вимагалось від слуги з восьмої години ранку, коли Філеас Фогґ прокидався, і до пів на дванадцяту, коли він виходив з будинку і вирушав снідати до Реформ-клубу: чай з підсмаженим хлібом — о восьмій годині двадцять три хвилини, вода для гоління — о дев'ятій годині тридцять сім хвилин, за двадцять хвилин десята — зачіска і т. ін. І далі, аж до о пів на два-

надцяту ранку до о півночі — часу, коли пунктуальний джентльмен укладався спати, — усе було розписано, передбачено, впорядковано. Втішений Паспарту перечитав цей розклад і заходився заучувати його напам'ять.

А що ж гардероб джентльмена? О, він був чудово дібраний і зберігався у гарному стані. Кожна пара штанів, фрак чи жилет мали порядковий номер, занесений до вхідного чи вихідного реєстру, із зазначенням дати, коли, залежно від сезону, їх слід було надягати. Так само зразково утримувалось і взуття.

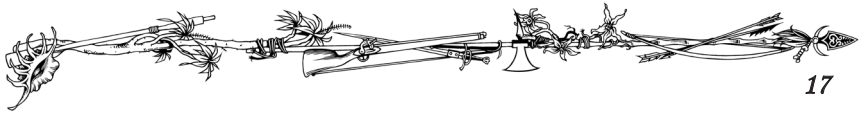
Одне слово, цей будинок на Севіль-роу, свого часу перетворений на храм безладу непутящим Шеріданом, тепер був комфортабельно опоряджений і свідчив про статок. Тут не було ані бібліотеки, ані книг, бо містер Фогґ їх не потребував, адже Реформ-клуб надавав у розпорядження своїх членів дві бібліотеки: в одній до послуг читачів були книги з красивого письменства, у другій — з питань права й політики. У спальні Філеаса Фогґа стояла середнього розміру вогнетривка шафа, яка чудово захищала цінності, що зберігалися в ній, і від пожежі, і від злодіїв. У будинку не було зброї — ні мисливської, ні військової. Це вказувало на миролюбний характер господаря дому.

Огледівши до найдрібніших подробиць своє нове житло, Паспарту потер руки, широко всміхнувся і радісно мовив:

— Це мені до вподоби! Це саме по-моєму! Ми чудово домовимося з містером Фогґом. Оце так домонтар! Справжнє втілення точності! Машина, а не людина! Що ж, я не проти того, щоб послужити машині.

Розділ третій, у якому зав'язується розмова, що може дорого коштувати Філеасові Фогґу

Зі свого будинку на Севіль-роу Філеас Фогґ вийшов о пів на дванадцяту і, ступивши п'ятсот сімдесят п'ять кроків правою ногою та п'ятсот сімдесят шість лівою, дістався

Реформ-клубу; спорудження цієї величної будівлі в Пел-Мел коштувало не менше трьох мільйонів.

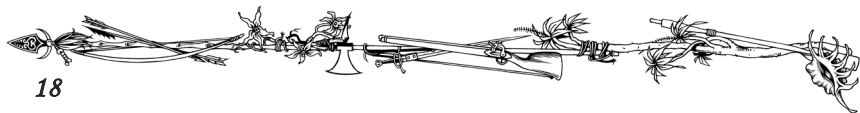
Філеас Фогґ одразу попрямував у їдальню, з її дев'ятьма вікнами до чудового саду, листя дерев у якому вже позолотила осінь. Він сів на своє звичне місце за окремим столиком, де на нього вже чекав прибор. На сніданок подавали закуски, відварену рибу під неперевершеним соусом «рідінг», волову печінку — ростбіф з кров'ю, политий грибною підливкою, пиріг з ревенем і агрусом та кавалку сиру честер; усе це було запито кількома чашками чудового чаю, вирощеного спеціально на замовлення Реформ-клубу.

О дванадцятій сорок сім наш джентльмен підвівся і пройшов до просторого салону — розкішної кімнати, стіни якої прикрашали картини у дорогих рамах. Там слуга подав йому свіже число газети «Таймс», і Філеас Фогґ старанно та вельми вправно розрізав аркуші. Видно було, що ця непроста операція для нього звична річ. Філеас Фогґ читав газету до третьої години сорока п'яти хвилин; потім вивчав «Стандард». Так тривало до обіду. Обід нагадував сніданок, лишень з «королівським британським соусом» на додачу.

За двадцять хвилин до шостої наш джентльмен повернувся у великий салон, де продовжив читати «Морнінг кронікл».

За півгодини у залі з'явилися кілька членів Реформ-клубу. Вони підійшли до розпаленого каміна. Це були картярі — партнери містера Філеаса Фогґа. Такі ж, як і він, зятяті гравці у віст: інженер Ендрю Стюарт, банкіри Джон Селліван і Семюель Фаллентин, бровар Томас Фленаган і Ґотье Ральф, один із адміністраторів Англійського банку. Усі люди заможні й шановані, навіть у цьому клубі, серед членів якого траплялися промислові та фінансові тузи.

— І що ж, Ральфе, як справи з крадіжкою? — запитав Томас Фленаган.

— Мабуть, доведеться банкові розпрощатися зі своїми грішми, — зауважив Ендрю Стюарт.

— А я, навпаки, сподіваюся, що ми все-таки схопимо злодія, — заперечив Готьє Ральф. — Ми розіслали спритних поліцейських агентів і до Америки, і до Європи — в усі найголовніші портові міста. Тож цьому панові важко буде вислизнути.

— Виходить, прикмети злодія відомі? — спитав Ендрю Стюарт.

— Насамперед, це не злодій, — серйозно відказав Готьє Ральф.

— Як так? Молодчик, який поцупив п'ятдесят п'ять тисяч фунтів стерлінгів банківськими білетами, — і не злодій?!

— Ні, — повторив Готьє Ральф.

— Отже, це ділок? — спитав Джон Селліван.

— «Морнінг кронікл» запевняє, що це — джентльмен, — промовив Філеас Фогґ, підвівши голову над купою нагромаджених навколо газет. Він привітався зі своїми партнерами, ті відповіли на його вітання.

Подія, про яку йшлося і подробиці якої з таким захопленням описували всі газети Сполученого Королівства, трапилася три дні тому — 29 вересня. Стос банківських білетів на величезну суму — п'ятдесят п'ять тисяч фунтів стерлінгів — було викрадено з бюро головного касира Англійського банку.

У відповідь на здивовані запитання: як, мовляв, могла статися така крадіжка, помічник управителя банку Готьє Ральф відповідав: «Саме тієї миті касир вписував до графи надходжень три шилінги і шість пенсів. А хіба ж можна встежити за всім?»

Щоб обставини цієї справи стали зрозумілішими, доречно зауважити, що чудова установа з назвою «Англійський банк» вельми ревно оберігає гідність своїх клієнтів і тому не має ні охорони, ні навіть ґрат. Золото, срібло, банківські білети відкрито лежать повсю-

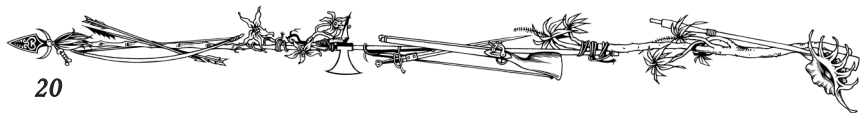

ди, отже, досяжні, так би мовити, кожному відвідувачу. Хіба ж можна піддавати сумніву чесність своїх клієнтів? Один надзвичайно пильний спостережник англійських звичаїв розповідав навіть про такий випадок. Якось в одному із залів банку його зацікавив золотий зливок, що лежав на бюркові, завважки сім чи вісім фунтів; узявши цей зливок, він оглянув його та й передав сусідові, той — іншому, тож зливок, переходячи з рук у руки, зник у глибині темного коридору і повернувся на своє місце лише за півгодини, а незворушний касир навіть голови не підвів.

Але 29 вересня все було інакше. Пачка банківських білетів не повернулася в належне місце, і, коли чудовий годинник, що висів у відділі чекових операцій, вибив п'яту годину — час закінчення роботи, — Англійському банку не залишалося нічого іншого, як вписати ці п'ятдесят п'ять тисяч фунтів стерлінгів до графи збитків.

Коли факт крадіжки було належним чином встановлено, детективів, дібраних серед найбільш спритних агентів відділу розшуку, розіслали по найбільших портах — у Ліверпуль, Глазго, Гавр, Суец, Бриндизи, Нью-Йорк та інші; у разі успіху їх чекала винагорода — дві тисячі фунтів стерлінгів і, крім того, п'ять відсотків від знайденої суми. В очікуванні відомостей, які поліція сподівалася отримати в результаті розпочатого слідства, детективам було доручено ретельно стежити за всіма мандрівниками, які прибувають чи від'їжджають.

Як стверджувала «Морнінг кронікл», можна було припустити, що особа, яка вчинила крадіжку, не належала до жодної зі злочинських ватаг Англії. Того ж дня, 29 вересня, багато хто бачив, як такий собі добре вдягнений джентльмен, поважний і з чудовими манерами, походжав у залі виплат, де було вчинено крадіжку. Слідство змогло досить точно встановити прикмети цього джентльмена, і їх негайно було розіслано всім детективам

Сполученого Королівства та континенту. Дехто, хто мав проникливий розум, зокрема й Готьє Ральф, були твердо переконані: вислизнути злодієві не вдасться.

Легко собі уявити, що ця подія була центром уваги не тільки Лондона, а й усїєї Англії. Про неї гаряче сперечалися, обговорювали можливий успіх чи невдачу розслідування, котре провадила столична поліція. Тож не дивно, що й серед членів Реформ-клубу велися такі розмови. До того ж один із співрозмовників був помічником управителя банку.

Вельмишановний Готьє Ральф аніскілечки не сумнівався в успішному результаті пошуків, адже цілком слушно вважав, що обіцяна премія неабияк надихатиме агентів у їх завязтї та кмітливості. Утім, його колега Ендрю Стюарт зовсім не поділяв цієї впевненості. Суперечка тривала й за картярським столом; Стюарт сидів навпроти Фленагана, Фаллентин — навпроти Філеаса Фогґа. Під час гри партнери не розмовляли, та між роберами¹ перервана розмова поновлювалася з новим завязттям.

— Я певен, — сказав Ендрю Стюарт, — що всі шанси на боці злодія; він, без сумніву, спритний хлопець.

— Та де там! — відповів Ральф. — Немає жодної країни, у якій він міг би сховатися.

— Як це?

— Куди ж йому, по-вашому, податися?

— Не знаю, — відповів Ендрю Стюарт, — але в будь-якому разі світ великий.

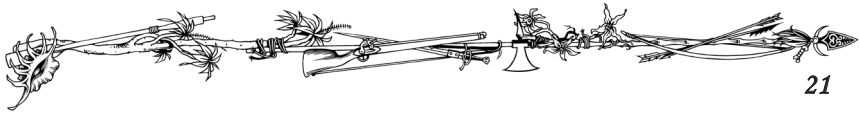
— Колись і справді був великий, — стиха докинув Філеас Фогґ. — Зніміть! — простяг він колоду Томасові Фленагану.

На час робера суперечка вщухла. Та невдовзі Ендрю Стюарт поновив її.

— Що значить «колись»? — спитав він. — Невже земля раптово зменшилася?

---

¹ Коло в деяких картярських іграх, що триває три партії.

— Звичайно, — відповів Готьє Ральф. — Я згоден з містером Фоггом. Земля напевно зменшилася, якщо її можна тепер об'їхати вдсятеро швидше, ніж сто років тому. А це наразі пришвидшить пошуки.

— І полегшить злодієві втечу!

— Містере Стюарт, ваш хід! — промовив Філеас Фогг. Але недовірливий Стюарт не вгамувався і після закінчення партії знову повів своєї.

— Слід сказати, містере Ральф, — мовив він, — ваш доказ того, що Земля зменшилася, смішний! Виходить, якщо її тепер можна об'їхати за три місяці...

— Усього за вісімдесят днів, — зауважив Філеас Фогг.

— Достоту, панове, — підхопив Джон Селліван, — за вісімдесят днів, відколи відкрито рух на лінії між Роталем і Аллахабадом та Велику індійську залізницю; ось обчислення, що його наводить «Морнінг кронікл»:

З Лондона до Суеца, через Мон-Сеніс і Бриндизи... потягом і пакетботом... 7 днів

Із Суеца до Бомбея пакетботом... 13 днів

Із Бомбея до Калькутти потягом... 3 дні

Із Калькутти до Гонконгу (Китай) пакетботом... 13 днів

З Гонконгу до Йокогами (Японія) пакетботом... 6 днів

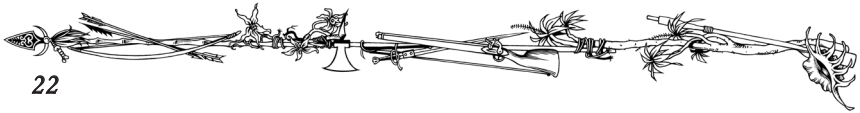
З Йокогами до Сан-Франциско пакетботом... 22 дні

Із Сан-Франциско до Нью-Йорка потягом... 7 днів

З Нью-Йорка до Лондона пакетботом і потягом... 9 днів

Усього — 80 днів...

— Отже, вісімдесят днів! — вигукнув Ендрю Стюарт, через неухважність скидаючи козир. — Але тут

не враховано погану погоду, зустрічні вітри, корабельні аварії, залізничні катастрофи тощо.

— Усе враховано, — відповів Філеас Фогґ, роблячи хід, бо цього разу суперечка тривала вже й під час гри.

— Навіть якщо індуси чи індіанці розберуть рейки? — гарячкував Ендрю Стюарт. — Якщо вони зупинять потяг, пограбують вагони, а з пасажирів знімуть скальпи?

— Усе це враховано, — повторив Філеас Фогґ і оголосив, кидаючи карти на стіл: — Два старших козири!

Ендрю Стюарт, чия черга була здавати, зібрав карти, мовивши:

— Теоретично ви маєте рацію, містере Фогґ, але на практиці...

— І на практиці також, містере Стюарт.

— Хотів би я подивитися, як це у вас вийде!

— Це залежить від вас. Їдьмо разом.

— Борони Боже! — скрикнув Стюарт. — Але закладаюся на чотири тисячі фунтів, що така подорож за наявних умов неможлива.

— Навпаки, цілком можлива, — заперечив містер Фогґ.

— То здійсніть її!

— Навколо світу за вісімдесят днів?

— Хоч би й так!

— Залюбки.

— Коли?

— негайно.

— Це безумство! — вигукнув Ендрю Стюарт, якого вже почала дратувати впертість партнера. — Краще продовжуймо гру!

— У такому разі здайте ще раз, — зауважив Філеас Фогґ, — ви помилилися, коли здавали.

Ендрю Стюарт нервово зібрав карти і раптом кинув їх на стіл:

— Гаразд, містере Фогґ, я ставлю чотири тисячі фунтів!

— Любий Стюарте, — сказав Фаллентин, — вгамуйтеся. Адже це жарт!

— Коли я закладаюся, то ніколи не жартую, — відповів Ендрю Стюарт.

— Згода! — сказав містер Фогґ. Потім, звернувшись до своїх партнерів, додав: — Я маю двадцять тисяч фунтів стерлінгів у банку братів Берінгів. І залюбки ризикну цією сумою...

— Двадцять тисяч фунтів! — вигукнув Джон Селліван. — Двадцять тисяч фунтів, які ви можете втратити через непередбачену затримку!

— Непередбаченого не існує, — спокійно відповів Філеас Фогґ.

— Містере Фогґ, але ж вісімдесят днів — термін мінімальний.

— Добре використаного мінімуму цілком достатньо.

— Але, щоб не спізнитися, вам доведеться з математичною точністю буквально стрибати з потяга на пакетбот і з пакетбота на потяг!

— Я й зроблю це з математичною точністю.

— Це просто жарт!

— Справжній англієць ніколи не жартує, коли йдеться про таку серйозну річ, як парі, — відповів Філеас Фогґ. — Ставлю двадцять тисяч фунтів проти будь-кого охочого, що об'їду навколо земної кулі не більше ніж за вісімдесят днів, тобто за тисячу дев'ятсот двадцять годин, або за сто п'ятнадцять тисяч двісті хвилин. Приймаєте парі?

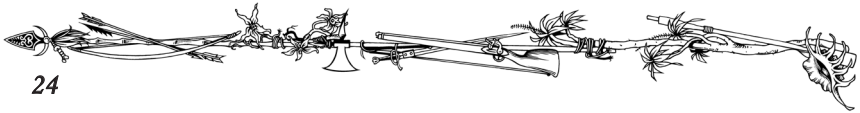
— Приймаємо, — відповіли Стюарт, Фаллентин, Селліван, Фленаган і Ральф, порадившись між собою.

— Гаразд, — зауважив містер Фогґ. — Потяг на Дувр відходить о восьмій сорок п'ять. Я поїду цим потягом.

— Сьогодні ввечері? — перепитав Стюарт.

— Саме так, сьогодні ввечері, — відповів Філеас Фогґ. — Отже, — додав він, поглянувши на кишеньковий календар, — маємо нині середу, друге жовтня. Я мушу повернутися до Лондона, у цю саму залу Реформ-клубу,

за чверть до дев'ятої вечора в суботу, двадцять першого грудня; інакше двадцять тисяч фунтів стерлінгів, які зараз лежать на моему поточному рахунку в банку братів Берингів, по праву й справедливості належатимуть вам, панове. Тримайте чек на цю суму.

Протокол парі було складено, і його негайно підписали шестеро зацікавлених осіб. Філеас Фогґ був незворушний. Зрозуміло, він бився об заклад не для того, щоб виграти гроші: він поставив двадцять тисяч фунтів — половину свого статку, адже передбачав, що другу половину йому, можливо, доведеться витратити, аби успішно завершити свій важкий, щоб не сказати нездійснений, намір. Що ж до його суперників, то їх непокоїв не розмір ставки, а сумнів у тому, чи пристойно приймати парі на таких умовах.

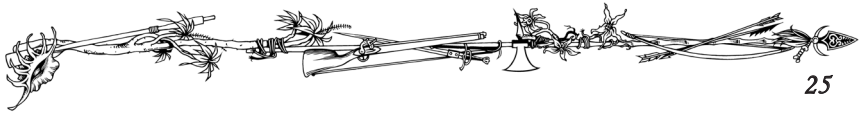
Настала сьома година. Партнери запропонували містерові Фогґу припинити гру, щоб він мав час підготуватися до подорожі.

— Я завжди готовий! — відповів незворушний джентльмен, здаючи карти. — Бубни козири, — сказав він. — Ваш хід, містере Стюарт!..

Розділ четвертий, у якому Філеас Фогґ спантеличує свого слугу Паспарту

О сьомій годині двадцять п'ять хвилин Філеас Фогґ, вигравши у віст щось із двадцять гіней, попрощавшись зі своїми поважними партнерами, полишив Реформ-клуб. За десять хвилин до восьмої він відімкнув двері й увійшов до свого будинку.

Паспарту, який тим часом устиг старанно вивчити розклад хазяїна, був дещо здивований, що містер Фогґ, попри свою звичайну пунктуальність, з'явився у невизначений час. За розкладом, мешканець будинку на Севіль-роу повинен був повернутися не раніше опівночі.

Філеас Фогґ одразу ж пройшов у свою кімнату і звідти покликав:

— Паспарту!

Паспарту не відповів. Цей заклик не міг його стосуватися, адже зараз був не його час.

— Паспарту! — повторив містер Фогґ, не підвищуючи голосу.

Паспарту ввійшов.

— Я вас кличу вже вдруге, — зауважив містер Фогґ.

— Так, але зараз не північ, — відповів Паспарту, вказуючи на годинник.

— Я це знаю, — сказав містер Фогґ, — тож не дорікаю вам. За десять хвилин ми вирушаємо в Дувр і Кале.

Щось подібне до гримаси з'явилося на круглолидому обличчі француза. Було очевидно, що він погано розчув.

— Ви переїжджаєте, пане? — запитав він.

— Так, — відповів містер Фогґ. — Ми вирушаємо в навколосвітню подорож.

Паспарту розгублено витріщив очі, підняв брови і розвів руками; він увесь якось обм'як і остовпів з несподіванки.

— Навколосвітня подорож... — пробурмотів він.

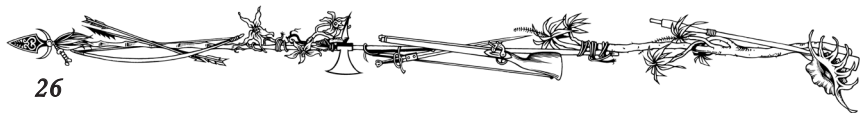
— За вісімдесят днів, — пояснив містер Фогґ. — Тому нам не можна гаяти ні хвилини.

— А як же багаж? — спитав Паспарту, розгублено кліпаючи очима.

— Ніякого багажу. Лише ручний саквояж із двома вовняними сорочками і трьома парами шкарпеток. Те саме — для вас. Решту купимо в дорозі. Прихопіть мого плаща і дорожню ковдру. Надягніть міцне взуття. А втім, нам зовсім або майже зовсім не доведеться ходити пішки. Йдіть.

Паспарту силкувався щось відповісти, але не міг. Він вийшов од містера Фогґа, піднявся в свою кімнату і, гепнувшись на стілець, спересердя вилаявся.

— Оце так штука, хай йому грець! Поживеш тут спокійно, аякже!.. — пробурчав він.

Відтак Паспарту машинально почав лагодитися в дорогу. Навколо світу за вісімдесят днів! Чи не божевільний часом його новий хазяїн? Начебто ні... А може, це жарт? Добре, нехай, вони їдуть у Дувр. Далі — Кале, гаразд. Зрештою, доброго хлопця це не надто засмутило: скоро вже п'ять років, як він не був на своїй Батьківщині. Можливо, вони й до Парижа дістануться? Ну що ж, слово честі, він знову радий буде побачити славетну столицю! Звісно, такий поважний джентльмен неодмінно там зупиниться... Нехай так, проте він зривається з місця, він переїжджає, цей джентльмен, цей домонтар!

О восьмій годині Паспарту спакував у скромний саквояж дорожні речі — свої й містера Фогґа; потім, усе ще спантеличений, залишив свою кімнату, ретельно замкнув її на ключ і увійшов до містера Фогґа.

Містер Фогґ уже зібрався. У руках він тримав знаменитий залізничний і пароплавний довідник та путівник Бредшоу, сподіваючись скористатися ним під час подорожі. Він узяв із рук Паспарту саквояж, відкрив його і вклав туди грубу пачку хрустких банкнотів, які є в обігу в усіх країнах.

— Ви нічого не забули? — спитав він слугу.

— Нічого, пане.

— Мій плащ і ковдра?

— Ось вони.

— Чудово! Беріть саквояж.

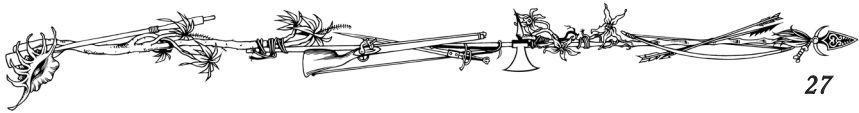
І містер Фогґ передав саквояж Паспарту.

— Бережіть його, — додав він. — Тут двадцять тисяч фунтів.

Саквояж мало не випав з рук Паспарту, немов ці двадцять тисяч фунтів були в золотих монетах і достобіса важили.

Містер зі слугою вийшли з будинку; вхідні двері замкнули подвійним обертом ключа.

Стоянка екіпажів була в кінці Севіль-роу. Філеас Фогґ з Паспарту сіли в кеб, який швидко помчав їх до вокза-

лу Черінг-Кросс, звідки починається гілка Південно-Східної залізниці.

О восьмій годині двадцять хвилин кеб зупинився перед ґратчастими воротами вокзалу. Паспарту зістрибнув на землю. Його пан зробив те саме і розплатився з кучером.

Цієї миті якась жebraчка, боса, у накинутій на плечі подертій хустині, у пом'ятому капелюшку зі зламаним пером, тримаючи за руку дитину, підійшла до містера Фогґа і попросила милостиню.

Містер Фогґ вийняв із кишені ті двадцять гіней, які щойно виграв у віст, і подав їх жінці зі словами:

— Візьміть, моя люба. Я радий, що зустрів вас.

І пішов собі.

Паспарту відчув, як йому на очі навертаються сльози. Його новий пан своїм учинком прихилив до себе серце слуги.

Містер Фогґ у супроводі Паспарту ввійшов до великої зали вокзалу. Тут він наказав Паспарту купити два квитки першого класу до Парижа. Потім, обернувшись, помітив п'ятьох своїх колег із Реформ-клубу.

— Панове, я від'їжджаю, — сказав він, — і різні візи, поставлені в моєму паспорті, що його я беру з цією метою, допоможуть вам після мого повернення перевірити маршрут.

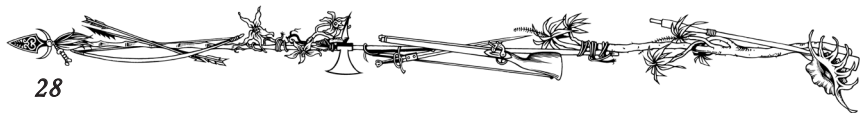
— О містере Фогґ, — чемно відповів Ґотье Ральф, — це зайве. Ми цілком довіряємо вашому слову джентльмена!

— І все ж так буде ліпше, — зауважив містер Фогґ.

— Ви не забули, що маєте повернутися... — почав Ендрю Стюарт.

— Авжеж, за вісімдесят днів, — урвав його містер Фогґ, — у суботу, двадцять першого грудня тисяча вісімсот сімдесят другого року, увечері, о восьмій сорок п'ять. До побачення, панове!

Була за двадцять хвилин дев'ята, коли Філеас Фогґ зі своїм слугою зайняли місця в купе. За чверть на дев'яту пролунав свисток, і потяг рушив.

Ніч видалася темна. Накрапав дрібний дощ. Філеас Фогґ сидів мовчки, відкинувшись на спинку дивана. Усе ще приголовшений Паспарту, обхопивши руками саквояж з банківськими білетами, машинально притискав його до себе.

Та не встиг потяг проминути Сайденхем, як Паспарту розпачливо скрикнув.

— Що з вами? — спитав містер Фогґ.

— Річ у тім... що я... спохвату... так нервувався... що забув...

— Що саме ви забули?

— Загасити газовий ріжок у своїй кімнаті.

— Заспокойтеся, шановний, — незворушно відповів містер Фогґ, — він горітиме вашим коштом!

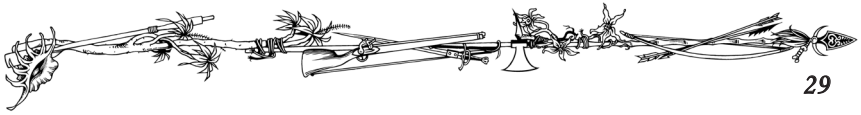
Розділ п'ятий, у якому на лондонській біржі з'являється нова цінність

Виїжджаючи з Лондона, Філеас Фогґ, звичайно, не підозрював, що навколо його від'їзду здійметься стільки галасу. Звістка про парі спершу поширилася Реформ-клубом, спричинивши неабиякий ажіотаж серед членів цієї поважної організації. Потім із ласки репортерів це загальне збудження перекинулося в газети, а вже з газет — вихлюпнулося на мешканців Лондона, а відтак — і всього Сполученого Королівства.

«Питання про навколосвітню подорож» коментували, обговорювали, розбирали з такою гарячковістю й пристрастю, ніби йшлося про нову «Алабамську справу»¹. Одні стояли за Філеаса Фогґа, інші — а вони невдовзі

---

¹ Спірне міжнародне питання (1872 р.), суть якого полягає в тому, що Велика Британія повинна була сплатити значну компенсацію (15,5 млн доларів) за шкоду, заподіяну внаслідок порушення нейтралітету в громадянській війні у США. Ця подія вважається першим у сучасній історії прикладом застосування арбітражу для розв'язання міждержавної суперечки.

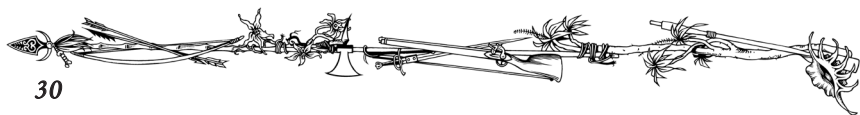
становили значну більшість — виступили проти нього. Здійснити навколосвітню подорож за допомогою сучасних засобів пересування не в теорії, не на папері, а на ділі, і за такий короткий термін! Це було цілковите безглуздя!..

«Таймс», «Стандард», «Івнінг стар», «Морнінг кро-нікл» і ще двадцять поважних газет висловилися проти містера Фогга. Єдина «Дейлі телеграф» певною мірою підтримувала його. Майже всі називали Філеаса Фогга маніяком, божевільним, водночас осуджували його коле-г із Реформ-клубу, не розуміючи, навіщо ті уклали парі з людиною, яка, вочевидь, не сповна розуму.

У пресі з цього приводу з'явилася низка доволі палких, а втім, цілком логічних статей. Усі ж бо знають, наскільки в Англії цікавляться всім, що стосується географії. Тож не дивно, що газетні шпальти, присвячені подорожі Філеаса Фогга, жадібно ковтали всі англійські читачі, до якого б соціального стану вони не належали.

У перші дні кілька сміливців — здебільшого жінки — були за Фогга. Особливо після того, як в «Іллюстрейтед Лондон ньюс» надрукували його портрет, відтворений із фото, що зберігалося в архівах Реформ-клубу. Деякі джентльмени (переважно читачі «Дейлі телеграф») наважувалися навіть говорити: «Еге! А чом би й ні? Траплялися ж і дивовижніші речі!» Та невдовзі стало помітно, що й ця газета починає зневірюватися.

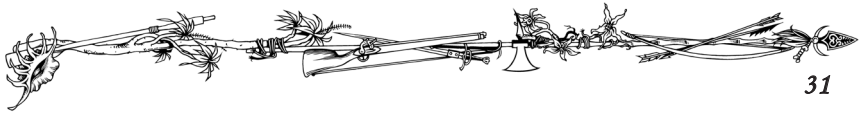
Аж раптом 7 жовтня з'явилася велика стаття у «Ві-стях Королівського географічного товариства». У ній питання було всебічно розглянуто і переконливо дове-дено всю абсурдність цієї непевної справи. Зі статті ви-пливало, що все обернеться проти мандрівника: і люди, і стихія. Успішно подолати всі перешкоди можна лише за умови, що якимось неймовірним чином буде абсолют-но точно дотримано розклад руху: час прибуття і від-правлення потягів та пароплавів, чого насправді не іс-нує і не може існувати. Можливо, у Європі, де відстані

не настільки значні, ще можна було б сподіватися на точне відправлення і прибуття потягів. Але хіба можна для здійснення подібного плану керуватися лише точним дотриманням розкладу? Невже можна сподіватися перетнути за три дні Індію і за сім днів — Сполучені Штати? Зламані машини, аварії, зіткнення, негода, снігові замети — чи не буде усе це проти Філеаса Фогґа? А подорожуючи взимку пакетботом, чи не втрапить він у полон вітрів і туманів? Бо частенько трапляється так, що навіть найшвидкоплавніші судна океанських ліній спізнюються на два-три дні? Адже достатньо тільки одного спізнення, щоб уся послідовність маршруту непоправно порушилася. Якщо Філеас Фогґ запізниться до відплиття пакетбота хоча б на кілька годин, він буде змушений чекати наступного рейсу, і його подальша мандрівка втратить усякий сенс.

Стаття зчинила багато галасу. Після того як її передрукували майже всі газети, акції Філеаса Фогґа значно впали.

У перші дні після від'їзду нашого джентльмена ймовірний результат його ризикованої справи став підґрунтям для значної кількості парі. Адже всім відомо, що любителі парі в Англії — люди, що відрізняються від звичайних гравців неабияким розумом і пихою. Битися об заклад — це риса суто англійської вдачі. Тому не лише члени Реформ-клубу ставили високі ставки «за» і «проти» Філеаса Фогґа, а й представники широкого загалу охоче долучилися до цієї гри. Немов бігового коня, Філеаса Фогґа було внесено до своєрідного списку чистокровних рисаків. Він набув цінності, яка негайно почала котируватися на лондонській біржі. «Філеаса Фогґа» купували й продавали за готівку або в кредит; він став об'єктом великих угод. Та вже за п'ять днів після його від'їзду, коли вийшла стаття у «Вістях Королівського географічного товариства», пропозиція «Філеаса Фогґа» збільшилася. Попит на нього стрімко па-

дав. Тепер його пропонували вже пачками. Спочатку проти нього ставили по п'ять або по десять, а відтак — по двадцять, п'ятдесят і навіть по сто проти одного!

У нього залишався тільки один вірний прихильник — старий паралітик лорд Олбермейль. Високоповажний джентльмен, прикутий до крісла, віддав би увесь свій статок, щоб об'їхати навколо світу: хоч би й за десять років! Він поставив на Філеаса Фогґа п'ять тисяч фунтів стерлінгів. І коли йому вкотре повторювали, що це безглузда і марна справа, він незмінно відказував: «Якщо така подорож можлива, то нехай англієць здійснить її першим!»

Отже, кількість прихильників Філеаса Фогґа дедалі зменшувалась; усі (й небезпідставно) ставили проти нього; тепер парі проти Фогґа укладали з розрахунку сто п'ятдесят або й двісті проти одного. А за тиждень після від'їзду нашого джентльмена одна геть несподівана подія призвела до того, що він узагалі перестав котируватися.

Того дня о дев'ятій годині вечора директор лондонської поліції отримав телеграфом таку депешу:

«Із Суеца в Лондон.

Роуену, директору поліції.

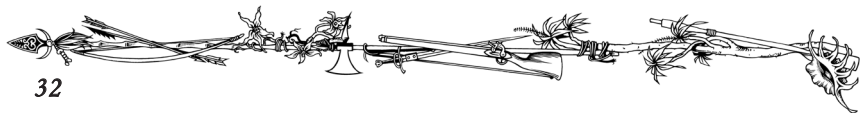
Центральне управління, Скотланд-плейс.

Я переслідую злодія, що обікрав Англійський банк. Це — Філеас Фогґ. Терміново надішліть ордер на арешт у Бомбей (Британська Індія).

Фікс, поліцейський агент».

Ота депеша справила блискавичне враження. Поважного джентльмена більше не існувало — він зник, поступившись місцем шахраєві, викрадачеві банківських білетів. Його фотографію, що зберігалася в Реформ-клубі разом із портретами усіх його колег, було ретельно

вивчено. Це достовірно був портрет людини, прикмети якої встановило слідство. Усі одразу пригадали таємничий спосіб життя Філеаса Фогга, його схильність до самоти, несподіваний від'їзд, і тоді стало очевидним, що цей чоловік під приводом навколосвітньої подорожі, лише прикриваючись нерозсудливим парі, прагнув одного: збити з пантелику агентів англійської поліції...

Розділ шостий, у якому агент Фікс виявляє цілком доречно нетерплячість

Депешу, що стосувалася Філеаса Фогга, була надіслано за таких обставин.

У середу, 9 жовтня, об одинадцятій годині ранку в Суеці очікували на прибуття пакетботу «Монголія» компанії «Пенінсюлер-енд-Орієнталь». Це був залізний гвинтовий пароплав зі спардеком, вантажомісткістю дві тисячі вісімсот тонн та номінальною потужністю п'ятсот кінських сил. «Монголія» здійснювала регулярні рейси між Бриндизи та Бомбеєм через Суецький канал. Це було одне з найшвидкоплавніших суден компанії, і воно завжди перевищувало свою офіційну швидкість — десять миль на годину на відтинку шляху між Бриндизи та Суецом та 9,53 милі — між Суецом і Бомбеєм.

Очікуючи прибуття «Монголії», набережною прогулювалися двоє чоловіків. Вони походжали в натовпі серед місцевих жителів та іноземців, що заповнили це місто — ще донедавна невелике містечко, якому грандіозне творіння шановного пана Лессепса¹ забезпечило велике майбутнє.

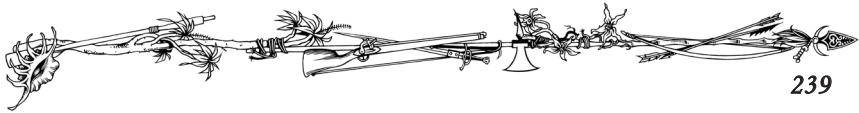
Один із них був консулом Сполученого Королівства в Суеці; попри похмурі припущення британського уряду

---

¹ Фердинанд де Лессепс — французький дипломат і підприємець, віконт, автор проекту і керівник будівництва Суецького каналу.

Содержание

Хто ви, містере Фогґ?	5
Розділ перший, у якому укладають взаємну угоду і Паспарту стає слугою Філеаса Фогґа.....	7
Розділ другий, у якому Паспарту переконують, що він знайшов-таки свій ідеал.....	12
Розділ третій, у якому зав'язується розмова, що може дорого коштувати Філеасові Фогґу.....	16
Розділ четвертий, у якому Філеас Фогґ спантеличує свого слугу Паспарту.....	24
Розділ п'ятий, у якому на лондонській біржі з'являється нова цінність.....	28
Розділ шостий, у якому агент Фікс виявляє цілком доречну нетерплячість.....	32
Розділ сьомий, який укотре доводить марність паспортів у поліцейських справах.....	37
Розділ восьмий, у якому Паспарту варто було б прикусити язика.....	40
Розділ дев'ятий, у якому Червоне море та Індійський океан сприяють планам містера Філеаса Фогґа.....	45
Розділ десятий, у якому Паспарту почувається щасливим, адже відбувся лише втратаю черевиків.....	51
Розділ одинадцятий, у якому Філеас Фогґ купує за нечувану ціну тварину для поїздки верхи.....	57
Розділ дванадцятий, у якому йдеться про те, як Філеас Фогґ та його супутники заглибилися в індійські лісові хащі і що з того вийшло.....	66
Розділ тринадцятий, у якому Паспарту ще раз доводить, що доля усміхається сміливцям.....	73
Розділ чотирнадцятий, у якому Філеас Фогґ перетинає мальовничу долину Ганґу, навіть не подумавши нею помилуватися.....	80
Розділ п'ятнадцятий, у якому саквож із банківськими білетами стає легшим іще на кілька тисяч фунтів стерлінґів.....	87
Розділ шістнадцятий, у якому Фікс удає, ніби він не розуміє, про що з ним говорять.....	94
Розділ сімнадцятий, у якому під час переїзду із Сінгапура до Гонконґу наші герої порушують і розв'язують деякі питання.....	100

Розділ вісімнадцятий, у якому Філеас Фогґ, Паспарту і Фікс пильнують кожен свою справу	107
Розділ дев'ятнадцятий, у якому описано, як Паспарту виявив занадто жвавий інтерес до справ хазяїна і що з цього вийшло	112
Розділ двадцятий, у якому Фікс безпосередньо контактує з Філеасом Фогґом...	120
Розділ двадцять перший, у якому власник «Танкадери» ризикує втратити двісті фунтів преміальних грошей	127
Розділ двадцять другий, у якому Паспарту пересвідчується, що навіть коли ти серед антиподів, трохи грошей у кишені не завадить ...	136
Розділ двадцять третій, у якому ніс Паспарту неймовірно видовжується	143
Розділ двадцять четвертий, у якому відбувається подорож через Тихий океан	150
Розділ двадцять п'ятий, у якому наведено побіжний опис міста Сан-Франциско у день мітингу	157
Розділ двадцять шостий, у якому описано подорож в експресі Тихоокеанської залізниці	164
Розділ двадцять сьомий, у якому Паспарту зі швидкістю двадцять миль на годину ознайомлюється з історією мормонів	170
Розділ двадцять восьмий, у якому Паспарту не вдається нікого змусити дослухатись до здорового глузду	177
Розділ двадцять дев'ятий, у якому йдеться про події, що трапляються лише на залізницях Сполучених Штатів Америки	186
Розділ тридцятий, у якому Філеас Фогґ усього лише виконує свій обов'язок ...	193
Розділ тридцять перший, у якому детектив Фікс переймається інтересами містера Фогґа	201
Розділ тридцять другий, у якому Філеас Фогґ бореться з невдачею	208
Розділ тридцять третій, у якому Філеас Фогґ стає володарем становища	212
Розділ тридцять четвертий, у якому Паспарту дістає можливість недобре пожартувати...	221
Розділ тридцять п'ятий, у якому Паспарту не змушує двічі повторювати наказ, який йому віддав містер Фогґ	224
Розділ тридцять шостий, у якому ім'я Філеаса Фогґа знову набуває цінності на біржі...	230
Розділ тридцять сьомий, у якому йдеться, що, здійснивши навколосвітню подорож, Філеас Фогґ не виграв нічого, крім свого щастя	234

Літературно-художнє видання

Серія «Бібліотека пригод»

ВЕРН ЖУЛЬ
Навколо світу за 80 днів

Для дітей середнього шкільного віку

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *Ю. В. Леонтієва*
Редактор *Н. С. Виноградова*
Художній редактор *В. О. Трубчанінов*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 27.08.2018. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «SchoolBook». Ум. друк. арк. 12,6. + кольор. вкл.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Верн Ж.

В35 Навколо світу за 80 днів / Жюль Верн ; пер. В. Верховень ; передм. Г. Матвеевої ; худож. С. Овчаренко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. — 240 с. : іл. — (Серія «Бібліотека пригод»), ISBN 978-617-12-4214-2).

ISBN 978-617-12-5005-5

Подорож навколо світу, підкорення джунглів, перетинання океану — усе це чекає на Філеаса Фогґа та його моторного слугу Паспарту у відомому романі Ж. Верна. Філеас Фогґ побився об заклад, що зможе здійснити це протягом 80 днів. Поліція впевнена, що ця подорож — спроба уникнути покарання за крадіжку значної суми з Банку Англії.

УДК 821.133.1